

ORGANULU

LUMINAREI.

Gazeta Beserecésca, Politica, e literaria.

Cu prè Gratiósa invoientia.

Sambata

Nr. XX.

17 Mai. 1847

A U S T R I A.

VIENA, 5: 17 maiu. MAIESTATEA SA Ces. R. Apostolica pre intru un prea Inaltu patentu dein 2: 14 maiu, se indurà a fundá o Academia de Scientie in Viena. Ea se va imparti in doua clase, de in care un'a numita matematica-naturale se va cuprinde cu scientiele matematice si naturale, cea lalta numita istorica- filologica cu istori'a, limbe si archeologia intru celu mai latu intensu, de aci si cu eformarea limbeleru patrie. Organismulu ei va stá a) dein 48 membre actuale de ambe clasele, dein carii 24 voru trebú a resiedé in Viena, b) de intr'un presidente, V. presidente si doi secretari, c) dein membre onorarie, a caror'a numeru nu va trece preste 24, si d) de in membre coresponditorie a caror'a numeru va fi determinatu de insasi Academi'a. Dotarea Academiei pre anu e de 40 mii fl. c. m. Presidentele va trage 3000 fl., V. Presidentele 2500 fl., antaiulu Secretariu 2000 fl. si al doile 1500 fl. c. m. Academi'a va escrie pre totu anulu patru pretiuri pentru deslegarea de probleme scientifice etc. (Patentulu intregulu vomu publicá in Supplementu la Nr. venitoriu).— Mai incolo Maiestatea Sa se indurà a denumí de Curatoriu nonei Academie pre Inalti'a sa ces. r. Archiducele Joane, —si de odata cu fundarea aceli'a a denumí 40 de membre actuale, intre carele dein patri'a nostra: Exc. sa Comitele Josefu Teleki de Szék, Gubernatoriulu Transilvaniei si Presidentele Academiei ungueresci, si marimea sa Comitele Josefu Kemény de Gyerö Monostor, membru Acad. ungueresci. Intre ceilalti ocuru si urmatoriele nume celebre: Balbi, Chmel, Dessewfy E., Endlicher, Grillparzer, Hammer-Purgstall, Palatzky, Pyrker, Schaffarik etc.

CLUSIU, 5: 17 maiu. In Sied. LV. se continuara desbaterile asupr'a celor'altate dona punturi dein al 13 proiectu de lege, despre obiectele scauncloru urbariale si procedur'a loru.— Si mai antaiu, in catu pentru detorentiele Scauncloru urbariale, la propusetiunea Deputatului Hunedorei se concluse: a) Acésta tabla, a caria potere se intende preste tota jurisdictiunea, e detória in tota septaman'a odata, seau déca ar pofú lips'a, pe septamana, in perioadele judiciarie seau in ferii, intr' o di anumita a tiené judecata; b) aduce protocolu de tote, ce se voru tracta inaintei, c) la totu patrariulu de anu a tramete Guberniului numerizata list'a plansoriloru ce au

cursu inaintei seau is'au datu amana, d) a inscientiá licitare in urm'a art. X de lege, § 1, punt. 2, subtu d; si in urma e) tote togmelile inaintei sau inaintea a dóua persone credentiose facute si de scaunu cercetate si lasate in locu, dupa templari ale tramite dein tempu in tempu la cea mai aprope strinsura generale spre cu noscentia publica.

Dupa aceea asemenea se acceptara propusetiunea aceluasi Deputatu despre obiectele acelor scaune: Tote acele intrebari, ce se nascu de in relatiunile intre domnu si colonu, precum si acele carele, domnulu pam. dupa poterea judecatoresca determinata judecandu, aru fi de ase tramite mai susu afara dein dominiu, voru fi obiectele acestei table urbariale; luandu afara intrebarile atinse intru art. III de lege, § 6, precum si preste totu, tote cate se voru radicá despre legalitatea a ori ce togmela, asia si casurile intemiate pre art. XII, § 2. si pre privilegiuri, carele dupa acele legi se indrepta la calea ordinaria a judecatei.— Asemenea se acceptara si celelalte propusetiuni ale aceluasi Deputatu despre procedur'a urbariale, cu pucina modificare.

Inchianduse asia suaturile asupra proiectului 13 de lege, Exc. Sa propuse pentru Siedenti'a urmatoria partea remasa dein proiectulu al 7lea combinatu cu al 3lea despre regularea campiloru si a pasiuniloru.

UNGARIA. Gazetele dela Pestia dein 13 si 14 maiu inscientieza de prea frumosa stare a semenaturiloru de tomna si a legumiloru dein tota tier'a ungueresca si dein Banatu a nume; ér' fam'a contraria a fi numai de speculanti scornita si aparata dein interesulu privatu de asi poté mai cu pretiu vinde bucatele, cu carele se negociatorescu. —Noue multu ne pare reu, cá nu potemu sierbí de pre aici cu sciri asia imbucuratorie, ca cele dein Ungaria. Mai tota sperarea ne e taiata, de a avé pane destula pre anulu venitoriu; de melaiu nu potemu inca dice nemica.

PRINCIPATELE RÓMANEȘCI.

BUCURESCI, 2: 14 mai. Inalti'a Sa principele domnitoriu facú urmatoriele scimbari si numiri in ministeriu. D. marele Logofetu Em. Baleanulu ministru dreptatei pan'aci secretariu alu Statului; D. marele Logofetu Alex. Villara min. dein launtru, pan'acci al dreptatei; D. marele Log. Const. Cornesculu al cultului

si trebiloru beserecesci; D. marele Log. Const. Cheresculu min. financielloru si mar. Log. D. Const. Filipesculu min. celoru dein afara.— Exc. sa gubernatoriulu dela Vidinu, Husein pasia, tramise spre ajutorenti'a celoru arsi 6250 lei. —Dupa pretiuirea Comisiunei deputate, damnu-lu celoru arsi in edificiiuri si alte efecte e de 1,700,000 galbeni imp.

ANGLIA-FR.-GRECIA.

LONDON, 3 maiu st. n. In Cas'a Comuni-loru Lord I. Mannors renoi desbaterile incepu-te in 27 apr. asupr'a Greciei. Dupa carele L. Palmerston se redica cu un lungu respunsu, ce du-pa form'a cuvintelloru celu pucinu se aru pa-re stemperatu. Elu recunoscù, cumca nuoros'a de-scriere astariloru Grecei ar fi intemeiata (!), ci cu tote acelea Anglia nu ar avé neci dreptulu neci voi'a de ase mestecá in cele de inlauntru trebi ale Greciei, au ai prescrie cum si prein ce ministeriu ar trebuise se guberneze;—ci la asta intrebare nu alt'a ar avé inaintea ochiloru de catu banii, si cumca de intr'asta cautare guberniulu Angliei se afla constrinsu a face represen-tari Greciei morose, ce nu voru sesi pierda sco-pulu. Dealmintrea Anglia doresce numai ca Grecia se fia fericita, libera si independente.

J. des D. observeza sarcastice la aceste des-bateri: Cum ca ministrulu trebiloru de in afara in Anglia au protestatu dein adunculu animei de impartialitatea Angliei intru tote lucrurile Greciei dein launtru, afara de ce se tiene de banii cu carii sunt detori grecii. L. Palmerston nu vrea se aiba neci un amesticu au influentia, si totu ce poftesce intr' acestu momentu, sunt numai a cei 23,000 p. st. cu carii sunt detori Angliei. Greci-ai va platí. D. Guizot dise astadi (maiu) in Ca-mar'a Deputatiloru, cum ca dupa tota probabili-tatea guberniulu grecescu in acelu minutu si-va fi platitu detori'a. Asia guberniulu anglescu va se fia multumitu de asta parte.

Cuvenetele atinse ale ministrului francescu sunt acestea: Ajutorenti'a ce dederamu pan'acum Greciei, vomu continuá aio dá si de aci inainte; ajutorentia politica si financiaria. Noi ne vomu intorce, avendu trebuentia, catra acésta Camara sii vomu cere midi-locele, si Camar'a fara indoéla nu va finesemtitoria dupa esemplulu vredni-cu de lauda, ce un privatu filelenu-i dede in a-cestu momentu (noa aprobare). Io sperezu, cá Grecia tare intru al seu dreptu, tare in nationa-litatei si intru opiniunea maioritatei Europei, ce e intogm'a cu a nostra, si- va fi de ajunsu de in sinesi; cá- si va implení detorentiele catra cei ce le ceru cu ne rabdare; cá intr' acestu momentu le va fi implenitu (via semtîre), si cá de odata cu un mare spiritu de ordu si de dreptate politica, dupa cum acelu omu onoratu ce porta grigea ur-siteloru ei ne asigurá, va prepará midilocale de a implení si cele ce se cadu altoru potentie, cei aparara léganulu, si nu ceru astadi nemica de la ea (Forte bine).

London, 8 maiu st. n. Adi dupa amiédia-di la 3 ore se tienù un consiliu ministerial, in care se grai despre acele doue lovituri ce le pati mi-nisteriulu in 6 si 7 maiu in cas'a Lordiloru cu o-casiunea desbateriloru asupra bilului de ajutorenti'a seraciloru dein Irlandia. Si se vorbesce tare, ca voru se pasiésca la desfacerea parlamentului,

de nu voru puté se misce cas'a de susu asi trage inapoi voturile antiministeriale.

FRANCIA.

PARIS, 9 si 10 maiu. Ministeriulu pati o insemna-tata modificare. Ministrii Lacave-Laplagne, amiralulu de Mackau si generariulu Moline de Saint-Yon incetara ase tiené de cabinetu. Ministrii noi sunt: Jayr dein camar'a Pariloru, al lucrurilor publice, in loculu lui Dumon ce se numi mini-stru financielloru; ducele de Montebello dein Camar'a Pariloru si legatulu in Neapoli, al mari-nei; si generariulu Trezel de in aceeași Ca-mara, al bataiei. J. des D. si Monitoriulu pu-blicara acésta lista si ordonanci'a regia in 10 si 11 maiu de in care se cunosce, cá ex-ministrii de Mackau si Mol. de St. Yon si-dedera demisiunea, ér' cel'alaltu fu simpliciter demisu seau depusu. Unele smentele in administratiunea acestoru de-spartiamente dederu locu mai multoru grele re-claimari asupr'a ministriloru, si ocaziunara demi-siunea acelor ministri, de intre carii inse Lacave-Laplagne nevrendu asi odá, se socotesce ca depusu, si afla multa gratia inaintea Camarei du-pa acesta depunere, caruia nuise potú imputá de catu, cá fiendu fara avere, si-aplecá unele mem-bre de ale familiei sale in oficiuria Statului. Opi-niunea publica inse nuse pare a fi multiemita nu mai cu atat'a scimbare, ci crede ca va trebui se urmeze o scimbare de totu in ministeriu.

PARIS, 5 maiu st. n. Remasietiele mortale ale marescalciloru Duroc si Bertrand, se deshu-mara pentru ase pune in criptele speciale con-struite lenga mormentulu lui Napoleon suptu cu-pul'a baserecei Invalidiloru. Un servitiu funebral se celebrá intr'acést'a spre acelu scopu, la care astatura o numerosa multieme de Pari, Deputati, generari, si oficiari dein gard'a natiunale si alte regimente, precum oficiari, suptu-oficiari si sol-dati vechi de ai imperatiei intru uniform'a de a-tunci. Dupa servitiu remasietiele mortaletatiei se transportara in criptele destinate, unde de aci in-ainte, voru reposá. (J. des D.)

Paris, 5 maiu. Sierifulu Bu-maza, sosí la Pa-ris. Elu e ca de 25-26 ani, de o statura mai susu de midiulocu, fisioni'm'ai resuffa audacia si e-nergia; ochii sunt frumosi, negri si adesu pleni de un focu tristu, nasulu aquilinu, si buzele gro-se ca a unui mulatu; manule late sicam fara car-ne ér' imbracamintea ca alui Abdelcadir, invescu-tu cu un haicu de lana si metasa forte albu, si care ca un nuoru usioru incungiura faci'a arsa de sore; burnusulu enegru, si incalciamintea tumacu (o specia de calciuni) in colorea pomorantiului etc.—Bu-maza descopere in conversaresi un ca-recteriu energicu si resolutu., Candu eram in lu-pta cu voi, dice catra Parisiani, demicadea ma-rescalculu Bugeaud (l. Büjô) in manumi, l' asi fu mancatu numai ca semi astemperu turbarea; acum dupa cuprinderea cordiale ce avui de la elu in Algeria, de osuta de ori asi fi gat'a se moriu pen-tru elu.“ Elu e coperitu cu venatari; braciule, pulpelei sunt pline de semne de rane; trupulu mieu, dice elu in limb'a lui ce pictoresca, e ciuru. Tote acele vetemari leau luat in lupt'a cu franciosii, si afara de opuscatura in braciulu stingu, tote suntu lovituri de sabia au de baionete. Braciule si pulpelei fura strapunse pan' d'incolo pe mai

multe locuri si nici o data nu lasa campulu bataliei pentru ca sesi lege ranele. Elu cere dela franci numai o stare in care sesi pota arata fidelitatea catra Francia si resbuna asupr'a lui Abd-ilkadir inamicului seu, pre carelelu numesce un tradatoriu. Francisi apromitu multu dela Bu-maza, de voru sci a se folosi de entusiasmulu lui.

G R E C I A.

PARIS, 4 maiu. Cunoscute sunt numerosele si importatoriile servitiuri, ce D. Eynard (un amicu a Greciei) de 20 de ani n'a incetatu ale face Greciei, dein caus'a independentiei si aguberniului ei. Astadi se spune calucru siguru, ca generosulu amicu al greciloru, numai-acum dede o noua proba de asa nemarginita plecare catra acea cauza. Inscintiatu despre acea demonstrare, ce de curendu o arata Anglia trametiendu trei nai de linea in portulu Pireului, spre a cere interesele pre semestrulu trecut depre imprumutatulu grecescu, si carele guberniulu grecescu acum nu e in stare de ale plati, D. Eynard se dice a fi scriu Capulu cabinetulu grecescu inscientiandu, cum ca elu, deca Anglia ar persevera in pretensiunile ei, va se puna suptu despusulu guberniului grecescu sum'a ceruta pre semestrulu trecut. Acestu actu de generositate ne readuce aminte, cumca la a. 1829, candu inca potentiele europene nu luasera neci o parte pentru Grecia neci dedusera vreun ajutoriu, D. Eynard tramese Greciei, fara neci ogarantia osuma de 700,000 fr. ce scapa pre asta tiara de un crisis ce ise apropiat. (J. des D.)

D. Eynard publica in J. des D. dein 12 maiu doua scrisori dein 3 maiu, un'a catra presidentele Coletti, alt'a catra D. Stavros directoriuta bancului grecescu, in carele le da intru despunere 500,000 fr. spre acoperirea intereselor pre sem. trecut cerute de Anglia. Angustimea loculu nu ne lasa acum a publica cea de antaiu scrisoria a acestui caldurosu amicu al Greciei, ce cu fapt'a arata totu deaun'a cu cata ingrijiare se porta anim'a lui catra acestu teneru statu, in togm'a ca a unui parente catra al seu unulu-nascutu.

TRIEST, 5 maiu. Un vaporu straordinariu aduse sciri dein Grecia pan'la 28 apr. In 26 esi un mandatu regiu pre in care Camerile se desfientiara, si asia se puse capetu machinatiunilor urdite spre resturnarea ministeriului Coletti.

—Scirile mai noue dein Constantinopoli prezenteza caus'a grecesca intr'o stare forte trista. Cabinetulu Rusiei se dice a fi tramisu instructiuni in togm'a cu ale legatulu anglescu. Divanulu se gata a opri supusiloru grecesci tota negustoria in staturile otomane, ci legatulu rusescu suscepù subtu protectiunea rusesca pre negutiatorii si supusii grecesci.

P O R T U G A L I A.

LISBOA. Scirile de in 29 apr. st. n. anuncia, ca regin'a ar fi acceptatu propusetiunile facute de ministeriulu anglescu, de a scimba ministeriulu, a da o amnistia generale, si a chiama Curtile catu mai curundu, Ministeriulu se scimba, celu nou se dice a fi moderatu si numai pentru trecere. Se crede ca si insurgentii se voru multiemì cu conditiunile oblate si se voru reduce la ascultare. Altii se indoescu si dupa sciri mai noue dein 4 maiu se vorbesce ca la 1 maiu fu bataia intre trupele reginei

si insurgenti, si cala 200 insi aru fi cadiutu de ambe partile.

ARCIDUCELE CAROLU.

Journ. des D. asia incepe in 7 maiu trist'a inscientiare despre pierderea acestui erou dein patri'a nostra. „Austria pierdu numai-acum cea mai mare dein gloriele militare, unulu de intre principii eicei mai amati, un omu bunu, a caruia morte va decepta in Europa durori univrsale.—Trasu de o chiamare decisa spre maiestri'a armelor, arhiducele Carolu comenda in 1793, in etate de 22 ani, avant-gard'a principelui de Coburg. Intr'acesta speditiune si in cea dein anulu urmatoriu, se destinse prein servitiuri atatu de ilustre, catu in a. 1795 fu denumitu Comandante armatei austriace ce opera la Renu. Ca generariu de capu, avu marirea de a invinge pre Jourdain si de a costringe pre Moreaula acea retragere famosa ce fu pote celu mai stralucitu episodiu dein viaci'a militaria a acestuia. Cu tote acestea, pre candu arhiducele triumfa la Renu, armatele imperiale austriace in Italia erau destructe de Napoleon, carele atuncisi facea antai'a campania in calitate de generariu-capu. Chiamatu in Italia spre a repara infortuniile generariloru austriaci, arhiducele nu afla de catu ramasitie desorganizate. Elu inse se lupta cu barbatia, si deca trebuì ase retrage pan' la Campo-Formio, dar' demustra intr' acea campania talente militare, cei castigara estimiulu lui Napoleon. Dupa ruperea pazei dela Campo-Formio, arhiducele fu de nou chiamatu a comanda armata austriaca la Renu. Elu atunci lua parte la operatiunile armatelor rusesci, ce fura nemicite de Massena in Elvetia. Russii-lu acusara atunci de infortuniile evenite, si cabinetulu dela St. Petersburg, secundatu de o partida, ce se temea de marirea si popularitatea arhiducelui, dobandi rechiamarea. Ci evenemintele nu intardiara ai da resbunare. Dupa batai'a dela Hohenlinden, candu armatele francesci victoriose nu vedea neci o piedeca inantele si se preparau a invade Austria si a strabate in Capitala, Curtea Vienei fu prefericita a rechiamat la servitiu activu pe arhiducele desgratiatu. La pazea dela Luneville arhiducele se fece ministru bataiei si desfasiura intr'asta rola noua o activitate si talente ce dederu Autriei o armata pote mai frumosa decatu cate au avutu pan' aci. In 1805 Austria crediù a poté reprimde armele contra Franciei, si arhiducele Carolu, ce era tramisu in Italia, fu numai de catu rechiamatu dupa batai'a dela Austerlitz. Dupa pazea dela Presburg, incarcatu inca o data cu reorganizarea armatelor austriace, se opuse dein tote poterile, ci fara folosu, incontr'a reprimderii armelor ce atrase asupr'a Austriei desastrulu dela Wagram. Elu era, carele comanda armata imperiale intr'acesta campania, si ast'ai fu fapt'a de in urma in cararea militaria.—In 1809 lasa servitiulu militariu, si de atunci petrecu intru o retragere, ce glori'a, popularitatea si studiulu nu incetara ai o infrumsetia,“ etc.

Cei mai de insemnatu intru acesta notitia biografica, e ca jurnalulu ministerial neci cu osilaba nu atinge de glorios'a campania a Arhiducelui de la Aspern; asta gloria ise paru prea vetematoria pentru publiculu Franciei. Francii o sciu si o semtu, ci otacu.

Anticitati.

—In Lapsaca lenga Gallipoli un rusticu află de curundu sapandu mai multe anticitati cu zugrafituri si inscriptiuni grecesci, ce sunt de argentu si tragupreste 400pundi. Rusticulu le credea de arama si vrū ale scimbă pre alte unelte de casa, ci gubernatoriulu prinse de scire si pofti a ise amanuá. Dupa aceea mai sapara totu in acelu locu si dederă de olada demarmure bine inchisa cu figuri si inscriptiuni grecesci, si in urma ajunsera la o usia defieru, ce se pare a duce la o bolta supterania. Nendoitu e ca orientalii sapandu cauta dupa alte comori mai lucii si sune-torie de catu europianii cei mai cu pucinu multiemiti.—Dupa Journ. de Constantinopoli inse lucrurile de argentu aflate in 23 apr. la Lampsaca sunt aceste 1) 40 linguri de supa mari cu code in patru muchi si mai lungi de catu cele de acum, cu figur'a Diane, si cu inscriptiuni in limb'a vechia grecesca, ci fiu cu nepotentia a află acum in Lampsaca cine sele pota ceti! 2) O tabla retunda de 1½ cotu in diametru cu o figura in mi-diulocu in vestimente ca pre tempurile Troianiloru, ce aru adeveri o vechime prea inalta. Figur'a e de ½ de cotu, in drept'a cu un baciū, la petiore si in giurui cu inscriptiuni, un cane, un paunu, o vulpe, un psitacu si doi lei cu prunci in spate. 3) O tabla cu mai multe semne, in form'a unei stele; 4) un baciū de ½ de cotu, compusu de in patru; 5) o sgarda femeesca de auru minunatu lucrata cu 22 margele ca lintea de mari, ci care atinguenduse numai de catu se intorsera in canusia; 6) patru pachara cu torte, ca ale nostre cele de beutu, cu fecie tinere si ridictorie inpregiuru; 7) un vasu cu torta ca de 1 cotu de inaltu pe un trei-petiore; 8) un candelabru ca cele de basereca in forma conica éراسi pre trei-petiore. Tote de in argintu masivu ce tragu 180 oca seau 411³/₇ p. vienesi. Copia unei inscripti-uni de pre o lespede nespusu de mare inca se va tramite la Costantinopole. Comisarii tramisi de Sultanulu sosira la Galiopoli in 23 apr.

—Gazet'a ilustrata de in Lipsia nr. 200 publica cinci (in adeveru numai patru) incercari diverse de a decifrá inscriptiunea enigmatica de pre figur'a de bronzu aflata la Turda, ce sémena a Sphynx, si s'a decopiatu in foile rom. si germane dein Brasion in anulu trecut.

Nr. 1 dein Hamburg, subscrisu: H. L. Boek, o supune afi latinesca vechia scrisa inapoi, ce ar suná: Nev Spes Epeio item Jemi.

Nr. 2 dein Belgradu, subscrisu: Thalson, o presupune grecesca. D.lui si aici de in initialele (grecesci?): EMA-EMA-X-Σ-Θ-ΣE-PE-I-API-LAN, vrea a ceti acesta curiosa sententia intru o limba inca mai curiosa: *σφα(ραγμα) σφα(ει) χ(αιρεκακιαν) σ(εμνα) θ(εμς) σε(ραδας) ρε(υσας) ι(νεει) αριλαν(ε)*, adeca: sbiciulu sterge bucuri'a -de-reu, infricosiat'a Themis sférma catenele clatite ale lui Aurelianus! Dupa acésta deslegare, figur'a ar fi a dieci Themis asupr'a tiranieloru lui Aurelianus pusa de Daci. D. Thalson si aici repete un comentariu lungu si latu spre intarirea opiniunei sale. *Αγαθὴ τύχη.*

Nr. 4 dein Paris, subscrisu: un slavophile, o presupune afi slavica, cetinduo: ima, i-

ma, tebiere sarilai, adeca: elu avea numele Tiberic Sarilai seau Charilas adeca Charicles; dupa care deslegare figur'a ar fi pusa famosului medicu alui Tiberiu, de carele Tacitu annual. VI, 50; adaugundu ca Turda inca ar fi nume slavicu: *tvrd* seau *tvrd* castelu, precum si ca Etruscii aru fi fostu slavi, si multe nume de a Romaniloru aru fi adiective slavice precum *Cilnius silni* tare, *Volumnius veleumni* prea intieptu et. Ridicululu tempuriloru nostre e togm'a aceea, ca multi barbati invetiati, alesu deintre slavi, germani si unguri, se nevoira asi legá nationalitatea pe netemeiuri de multe, vechi si renumite popora. Germauii un ramu de limbe le numescu numai indogermanice; unii unguri tote limbele vrura ale deduce dein cea ungresca etc.

Nr. 5 de in Gitschin, subscrisu: K. N. H. o presupune afi gotica, cetinduo inapoi: ima ima si thiere farloan, ihm ihm sei die chre ver-liehen, adeca: lui, lui fia data marirea. Noi cautandu si la form'a litereloru, si la urmele istorice de Goti in Dacia, credemu, ca deslegarea de in urma e cea mai simpla, mai firesca, prein urmare mai aproape de adeveru.

—Inscientiatoriulu ungrescu dein Clusiu publica o inscriptiune de curundu aflata la Alba Carolina, precum:

P. AEL. P. FIL. PAP. STRE
NVO. EQ. P. SACERD.
ARAE. AVG. AVGVRI. ET.
II. VIRAL. COL. SARM.
AVGVR. COL. APVL. DEC.
COL. DROB. PATRON.
COLLEGIOR. FABR.
CENTONAR. ET
NAVITAR. CONDVC.
PASCVL. SALINAR.
ET COMMERCIOR.
RVFINVS. EIVS.

Adeca. Publio Aelio Publii filio Pap (io ? *) strenuo equiti, publico Sacerdoti arae Augusti, auguri et duumvirali Coloniae Sarmizegethusae, Auguri coloniae Apulae, Decurioni Coloniae Drobetae, patrono Collegiorum fabrorum centonarium et nantarum, conductori pascui Salinarum et commerciorum, Rufinus ejus.

D. Thalson, crede ca Colonia DROB e colonia pan'acum necunoscuta; ci in locu de DROB trebue cetitu: DROBETAE seau DROBETENSIS, care nu e necunoscuta, de ora ce cetatea au coloni'a acésta ocure iu Tabula Peutingeriana subtu numele Drubetis aproape de Dierna, seau Zierna ce erá in Banatu, la Ptolemeu ΔΡΟΥΦΕΤΙΣ smentitu in locu de ΔΡΟΥΦΕΤΙΣ totu acolo, si intru o inscriptiune aflata la Mehadia DROBETAE. **) Vedi Katanchich Geogr. epigr. P. II, 234; si Grisellini P. I, p. 271.

—Deintru o inscientiare dela Mediasiu catra Comisiunea Insocirei pentru conoscenti'a Transilvaniei se audica, cum ca aproape de K. Szöllös in Comit. Cetatei de balta se află un sceletu intregu de mamuth (un animale antediluvianu); ci in urma se adeveri c'au fostu numai vorbe. (Sib. B)

*) De tribu Papia vedi Orelli Inscr. Lat. T. II, p. 18.

**) Drivicza? Mannert dice a fi Craiova. Vedi Ukert Scythien p. 618,

De in „Istori'a Girondistiloru“

de A. de LAMARTINE.

XXVIII.

Trasurele intrara in gradin'a Tuileriiloru pe puntea turnatoria. La Fayette, calare in frunte la al seu Statu-maior, se ducea pe deinaintea cortegiului. Subtu nesentia de facia o glota nemesurata a inundatu gradinele, tarassele si astupa port'a castelului. Escortulu anevoe desfirã aste unde tumultuose. Se nevoieau toti cá sesi tiena acoperementulu pe capu. D. de Guillermy, membrulu Adunarei, restã singuru descoperitu, in' contra amenitiariloru si batjocoririloru ce trase asupra astu semnu de respectu, vediendu cá voru al face cu tari'a se imite batjocur'a universale, sia aruncatu peleri'a intre multime asia departe catu nu ise putea aduce inderetru. Atunci fu ca Regin'a observandu pe D. de La Fayette, si temendu dilele fedeliloru gardisti de corpu trasi giosu de pre siediutulu trasurei si amenitiati pre in gesturile poporului, i-strigã: „Domnule de La Fayette, scapa gardistii de corpu.“

Famili'a regale se dede giosu dein trasura pe terassa. La Fayette o recepã dein manule lui Barnave si Péthion. Pruncii se dusera pre braci-ale gardeloru natiunale. Unulu dein membrele laturei de stenga a Adunarei, vice-comitele de Noailles, se apropia cu umilentia de Regin'a sii oferi braciulu. Regin'a indignata cu o cautatura de urgisire recusa protectiunea unui neamicu, ea observa un deputatu de laturea drepta sii dede braciulu. Atat'a ingiosire o putea numai rusinã dara nu a o si invinge. Demnitatea imperatiei se aflã intrãga in gestulu si in anim'a unei femei.

Strigarile prolungite a multimei la intrarea Regelui in Tuilerii anuciara Adunarei triumfulu ei. Agitatiunea intrerupsse siedenti'a pana intr'o óra si giومتate. Un deputatu rapedienduse in sala repurtã cá trei gardisti de corpu sunt intre manule poporului, ce voesce ai taiã in bucati. Doue dieci comisari se departara numai de catu spre ai scapã. Densii reintrara cateva minute dupa aceea. Rescol'a a incetatu inaintea loru. Densii au vediutu, dicea ei, pre Péthion acoperindu cu corpusi usiti'a trasurei Regelui. Barnave intrã, se sui pre tribuna plenu totu de pulberea drumalui. „Noi neamu impenitu missiunea, dise elu, spre onorea Franciei si a Adunarei. Noi amu preserbatu tranquilitatea publica si siguretatea Regelui. Regele ne au disu cá nici odata n'a avutu intentiune de a trece preste limitele regatului (murmurare). Noi amu mersu rapede pana la Meaux spre a ferì persecutiunea trupeloru Dñui de Bouillé. Gardele natiunale si trupele si-au facutu detoria. Regele e in Tuilerii.“ Péthion adause, spre lingusirea opiniunei, cumca unii la descenderu dein trasura aru fi voitu, e dreptu, a pune man'a pre gardistii de corpu, cá si elu insusi ar fi fostu presu de guleru si smulsu dein locusi lenga usitia, ci cá acésta misicare a poporului e rá legale intru intentiunea sa, si nu avea altu ceva de obiectu de catu de a asigrã esecutiunea legei ce ordinã arestarea compliciloru curtei.“ Se decretã ca informatiunile se se faca pre in tribunalele arondissementului Tuileriiloru despre fug'a Regelui, si cá trei comisari desemnati pre in Adunare se recépa dechiararile Regelui si a

Reginei. „Ce e asta esceptiune obsequiosa? strigã Robespierre. Voi ve temeti a degradã regatulu dandu Regele si Regin'a tribunaleloru ordinarie? Un cietatianu, o cietatiana, ori ce omu, fia pe ori ce demnitate radicatu, nu se pote nici odata degradã pre in lege.“ Buzot propti opiniunea acést'a. Duport o combatu. Respectulu preponderã asupra rusinarei. Comisarii numiti fura Tronchet, Dandré si Duport.

XXIX.

Reintrandu in apartamentele sale, Ludovicu XVI si-mesurã cu o cautatura profunditatea ingiosirei. La Fayette se presenta cu forme de in-fragetiune, de respectu, in se cu realitatea superioratului. „Maestatea vostra, dise elu catra Rege, cunosceți alipirea mea catra aceea; ci io nu i-asi lasã a necunosce ca déca-si va separã caus'a dea poporului, io voiu stã lenga poporu.“ — „E dreptu, respunse Regele, D. vostra ve urmati principiale. Ast'a e o faptuire de partida... Io ve dicu liberu cá, pana in tempurile mai dein urma, am crediutu, cumca sunt involuitu pre in Dta intr'o vultore factiosa a omeniloru de opiniunea Dvostre spre ami face ilusiune, ci cá ast'a nu e opiniunea reale a Franciei. Io am cunoscutu bine in caletori'a acésta cá me insielai, si cá erã voenti'a generale.“ — „Maiestatea vostra are semi dé ordine?“ reprense La Fayette. — „Mi-se pare, reprense Regele suridiendu, cá mai virtosu io sunt subtu ordinele Dtale de catu Dta subtu ale mele.“

Servitiulu in castelu se facea ca de alta data; ci La Fayette dá ordinele fara ale capatã de la Rege. Cratiile curtiloru si ale grãdineloru erau incuiate. Famili'a regale sumese lui La Fayette list'a personeloru pe care doreã ea a le recepe. Pazitorii erau asiediati in tote salonele, la tote esirile, in ambitele ascunse intre cas'a Regelui si a Reginei. Usiele camareloru trebuca se sté deschise. Chiaru si patulu Reginei erã pazitu cu ochiu. Totu loculu, inea si celu mai secretu erã suspectu. Nici o pudore femeiesca nu erã respectata. Gesturi, ochiri, cuvente intre Regele si Regin'a, tote erau vediute, obserbate, notate. Numai conventiei multiemeau cateva petreceri furtive. Un oficiariu de garda petrecu doue dieci si patru ore in fundulu unui coridoru intunecosu ce se intendea pe dein deretrulu apartamentului Reginei. Numai o lampa-lu luminã ca boltitur'a unei prensori. Loculu acést'a incungiuratu de oficiarii servitiului, se cantã cu mare doru de catra unii deintre densii. Densii afectau zelu spre acoperirea respectului. Saint-Prix actore famosu al Theatrului francescu, ocupã adese loculu acést'a. Densulu favoreã intelnirile intre Regele, femeia sa si sorsa.

Sér'a o femeia a Reginei trase patusi intre patulu domuei sale si usi'a deschisa a apartamentului; asia ea o acoperi de catra cautatur'a pazitoriloru. Intru onopte, comandantele batalionului care pazea intre celea doue usi, vediendu cá femeia asta dorme si cá Regin'a nu dorme, incumetã a se apropia de patulu supranei sale spre ai dá cu cuventulu incetu invetiaturi a supra situatiunei sale. Conversatiunea desceptã pe femeia adormita. Lovita de stupore vediendu un omu in uniforma aproape de patulu regale, ea mergea se strige, candu Regin'a impunelui tacere: „Reasigurézate,“ i-dise, acestu omu e un francu

bunu insielatu despre intentiunile Regelui si a le mele, ci ai carui discursuri anuncia o sincera alipire catra domnii sei.“ Providenti'a se sierbea asia cu persecutorii spre a dá cevási alinare victimeloru. Regele atatu de resemnatu si nepasatoriu s'a plecatu un momentu subtu pondulu atatoru durori si umiliri. Concentratu in cugetele sale, astatu diece dile intregi fara a dice vre un cuventu inca si familiei. Luptai dein urma cu nenorocirea se pareá ai fi storsu poterile. Densulu se semtiá invinsu, si voea, asia dicundu, se mora inainte. Regin'a, aruncanduse la petiore si presentandui pruncii ca selu smulga dein tacere inchiá: „Se pazim, i-dise ea, tote poterile spre a scapá delung'a lupta cu fortun'a. De nuse pote incungiurá perirea, mai este alegerea starei in carea piere omulu. Se perinu ca regi, si se nu asceptam fara resistentia si resbunare candu ne voru innedusi pe parquetulu apartamenteloru nostre!“ Regin'a avea anima de erou, Ludovicu avea anima de intieptu; ci geniulu ce combina intiepti'a cu barbati'a lipsea la amendoi: unulu sciea a se luptá, celalaltu a se supune, nici unulu nu sciea domni.

XXX.

Ast' forma fu fug'a acésta, carea, déca ar fi reesitu, scimbá tote fasele Revolutiunei. In locu de a avea in Regele captivu la Paris un strumentu si ovictima, Revolutiunea ar fi avutu in Regele liberu un neamicu seau un moderatore; in locu de a fi o anarhia, ar fi fostu un resboiu civile; ea ar fi invinsu prein arme si nu preinsiafotu.

Nici odata sortea a mai multoru omeni si a mai multoru idei nu dependea a sia vedeciosu de la un hasardu! Acestu hasard elu insusi nu erá unulu. Drouet fu strumentulu perderei Regelui; déca elu n'ar fi recunoscutu pe acestu principe dein asemenarea cu tiparirea faciei sale pre assignate, déca nu fugea elu in fug'a mare si n'ar fi prevenitu trasurele la Varennes, in doue ore Regele si familiai se mantueau. Drouet, acestu fiu obscuru al unui maestru de posta, standu lenesiu sér'a inaintea portii unui satu, decide sortea unei monarchii. Nucere suatu de catu numai de la sine insusi, densulu se departasi dice: „Voiu a arestá Regele.“ Ci Drouet nu ar fi avutu acestu instinctu decisivu déca, asia dicundu, nu ar fi fostu personificata in densulu, in acelu momentu, tota agitatiunea si tote prepusurile poporului. Erá fanaticismulu patriei cel mená, fara a sci elu, catra Varennes, si care-lu facea se sacrifice intregu o nefericita familia de fugitivi, in ce elu credea a fi salutea natiunei. Densulu n'a receptu demandare de la cineva; densulu apucá a restarea si intru urmare, mortea singuru de sine. Alipireai catra tíera fú cruda. Tacereai si compasiunea ar fi adusu mai mici calamitati.

Catu pentru Regele insusi, fug'a acést'a erá pentru elu de nu o crime, celu pucinu o smintéla. Erá prea curundu au erá prea tardiu. Prea tardiu, ca ci Regele sanctionase Revolutiunea mai multu de catu se se pota inturná de odata in contrai fara a nu se paré a insielá poporulu si a se desmentí pe sine insusi. Prea curundu, ca ci Constitutiunea ce o facea Adunarea natiunale inca nu erá gat'a, guvernamentulu nu erá convinsu despre netaria, si dilele Regelui si a familiei nu

era inca destulu de vedeciosu amenitate, pentru cá grigea de siguretatesi, ca omu, se preponderaze adetorentieloru lui ca Rege. La intemplarea succesului, Ludovicu XVI aflá numai poteri straine spre asi recastigá regatulu; la intemplarea arestareii nu aflá mai multu de catu prinsore in palatiulu seu. De ori ce lature se se cerce, fug'a totusi erá funesta. Erá drumulu rusinei au drumulu siafotului. Numai un drumu espre a fugí de pre un tronu candu omulu nu va se mora pre acela-si: si acela ease lasá de voc. Sosindu de la Varennes Regele trebuea se se lapede. Revolutiunea ar fi adoptatu pre fiulu lui si l'ar fi crescutu dupre imaginea sa. Densulu nu se lapedá. Densulu se invoí a acceptá ertarea poporului seu. Se jurá ca va esecutá o Constitutiune de care fugise. Densulu fu un Rege amnestiatu. Europ'a na vedintu intrensulu decatu un fugitu pe ascunsu de pre tronu, readusu spre supliciulu seu, natiunea un tradatoriu si Revolutiunea o jucaréa.“

Ad Nr. Gub. 5450. 1847.

L i c i t a r e.

In 30 si 31 Jul. st. n. a. c. se va tiené licitare in Clusiu la cas'a cetatei, spre arendarea celoru trebuentiose de chrana pentru robii tienuti in institutul corecional al tierei, dein Gherla, a macelaríei si carciumei ce se tiene de cetate, pre tre ani urmatori sean dela 1 Jan. 1848 pana la 31 Dec. 1850, celoru ce voru apromite mai multu si respective voru cere mai pucinu.

Sum'a de bani ce au adepune intreprindietori in locu de cautia, pentru cele de chrana e de 3600: trei mii siesa sute, pentru carciuma 300: trei sute si pentru macelaria 100: o suta fl. nemptiesci. Deci cei ce voru a luá partela acésta licitare se indetorescu a indreptá cu atestate credenciose, cum ca preatinsele cautii intr'adeveru potusele depuna.

Inainte de licitarea publica, celu mai tardiu cu patru dile in ainte, se voru primí si ambiaturile facute in scrisu; la carele se poftesce, ca acelea suptu pecete si subtu acestu adresu: a`S zamosujvári árverés dolgában se se indrepte catra Presidiulu Inalt. R. Guberniu, deunde apoi se voru impartasi cu Comisarii licitatori. Intr'aceste ambiatoriulu trebue se scria curatu: care de intre lucrurile atinse vre a luá in arenda, sum'a pretiului cu care doresce a luá pre sine darea celoru trebuentiose de chrana, seau aise dá folosulu carcimarituluisi al macelariului, precum si bunurile libere de ori ce greutate ce suntu de ase legá ca cautia pentru lucrurile atinse, si se dovedésca credenciosu, cumca ambiatoriulu e in stare de a dá cauti'apoftita. Mai incolo si acca indetoreire a ambiatoriului se fia curatu scrisa, cumca la tienerea tuturoru punturiloru licitarei togm'a asia se indetoresce ca si candu ar fi fostu de facia la licitare si ar fi subscrisu protocolulu; si in urma sesi numesca pre nume plenipotentiatulu lui spre a subscrie si alegitimá Contractulu.

Clusiu, 5 maiu, 1847.

Pretiulu bucateloru.

In piatiulu Blasiului, Joi 15 Mai. in c. m.

Grâu curatu, 1 fl. 24.	xr.	mestecatu 1 fl. 12	xr.
Secara, — — — 58	xr.	Cucuruзу 1 fl.	—
Alacu — — — 20	xr.	Ovesu — 30	xr.